

SZÉKESFEJÉRVÁR.

Társadalmi hetilap.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer: szerdán és szombaton.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

Börmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petisors: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért ígattatik be.

Lapunk számára hirdetésekkel felveznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz.
Bécsben: Oppelk L. és Mosse Rudolf. Hrdlička Vince.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) czimrendőre; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klöcker Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilvánterben megjelenő közlemények után három hasábos petisorsért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Gazdaközönségünkhöz.

A „P. Lloyd” a napokban egy jóakaratu figyelmetetést intéz a magyar gazdaközönséghez, mely abban áll, hogy igyekezék természetét minél gyorsabban a piacra juttatni, és ne tartsa drágán, mert különben a nyakán marad.

És a „P. Lloyd”-nak igaza van. A tavali nemzetközi gabnavásár is megmutatta, hogy Magyarországon már a bőtermések sem segíthetnek. Eddig úgy voltunk, hogy egy bőtermésű év 5—6 sovány év alatt szenvedett kárunkat helyreütötte s Magyarországot bölcs és a mi a legnagyobb baj, „irányadó” nemzetgazdászai ma is dogmaként hiszik és hirdetik, hogy hazánk földmívelő ország és kell, hogy az maradjon, nemcsak azért, mert nincs egybe mint földje, hanem azért mert földje hálásan fizet, s ha egyptár évig nem is ad fölösleget, ad egy évben annyit, hogy fél évtizeden át jóllakhatunk belőle.

És szó sincs róla, így volt ez egy ideig. Így volt az ötvenes években, midőn Amerika nagy territóriumain a farmer baglyába rakva elégette termése egy részét, mert nem bírta a piacra szállítani, vagy legjobb esetben disznót hizlalt tiszta búzával, midőn Orosz- és Oláhország nem termeltek felesleget, mert nem volt hová tenniük, és midőn Magyarország fő buzatermő vidékein az első vasutak keletkeztek. A tiszai és az osztrák államvasut kiépülése lehetővé tette a magyar gabna olcsó kivitelét, a magyar termés megjelent és monopoliomot gyakorolt Európa piacain, a magyar gazda maga szabta meg termésének árát s a magyar nemzetgazdaság nagy büszkén hirdette, hogy „földmívelő nép vagyunk” hitte és hirdette, hogy örökké az maradjunk.

De a világ haladt s az idők megváltoztak annak daczára, hogy a malom alatti nemzetgazdászok éles szeme nem vette észre változását.

Három országa van Európának, mely rendszeren, még általános jó termés esetében is, idegen életre szorul. Francia s Olaszország csak ritkán, vagy elemi csapások után nem képes a maga szükségleteit fedezni, Magyar-, Orosz-, Oláh-, Törökország a maga kenyerét mindig kikeríti saját terméséből. Állandóan a külföldre szorul Anglia, Németország és Svájc.

Amíg az amerikai, orosz, ausztráliai stb. gabonát a nagytávolság igen drágává, vagy egyenesen megvásárolhatlanná tette a nyugoti piacokon, Magyarország az osztrák piacon kívül, melyet még egy kis gabnavám is biztosított számára, e 96—100 millió mázsányi szükségletből annyit fedezhetett, a mennyit birt. Szóval termését mindig és pedig tisztességes áron eladhatta.

Hogy állunk ma?

Kalifornia az idej aratási jelentések szerint a jelen évben 13, millió mázsa búzát és 4¹/₂ millió mázsa árpat fog kivihetni.

Déli Ausztrália az idén 4 millió mázsa búzát nélkülözhet.

Éjszakamerika ez idej terméséről még nincsenek hivatalos adataink. 1873-ban azonban 12 millió hektoliter búzát és 3¹/₂ millió hektoliter tengerit exportált. Egyiptomból és Indiáról szintén nincsenek adataink; de azt tudjuk, hogy délnémet piacokon már 1874-ben árulgattak Alexandriából s Kalkuttából importált búzát.

Oroszország a mult években átlag 30—40 mil. hektoliter gabnát exportált tengeren, Francia s Angol vasuton Németországba, Sveicza és Ausztriába.

Ezekhez járul még Oláhország.

Szóval oda jutottunk, hogy Európa azon államai, melyek rendszeren külföldi gabonára szorulnak, szükségleteiket, ha akarják, teljesen fedezhetik anélkül, hogy csak egy véka gabonát is vegyenek.

Mi következik ebből? Következik az, hogy, ha

nem akarjuk, hogy termésünk a nyakunkon vesszen kénytelenek vagyunk árát annyira leszállítani, hogy az orosz, oláh stb. gabnával versenyezhesse. — Az, hogy a magyar buza jobb másnál, nem sokat nyom a latban. A fogyasztó közönségnek egy kis részét, a vagyonosabbat, ez biztosítja számára, de a gabnaforralomban a tömegek szükséglete a döntő. A tömeg pedig az olcsót keresi. A magyar gazda tehát kénytelen termése árát évről-évre inkább leszállítani.

Hova fog jutni a magyar földbirtokos-osztály, mely a világ összes népei között a legtöbb egyenes adót fizeti s Európa legdrágább országainak egyikében él, ha termésének, tehát egyetlen jövedelmi forrásának árát azon népek termésének árához kell szabnia, melyek kevés adót, és csekély napszámot fizetnek, tehát 20—30—50, sőt 60%-kal is olcsóbban termelnek nálánál?

Hanem hát ezzel a mi bölcs nemzetgazdáink, az országos gazdasági-egyesület s más országos egyletek és intézetek fő-fő kupaktanácsában nem törődnek s midőn mi azt kívánjuk, hogy kövessünk oly politikát, mely a földmívelésen kívül más jövedelmi forrásokat is nyison az országnak, akkor abrándozóknak gunyolnak bennünket ők, a vakok, kik nem látják az az ország pusztulását, ők, a siketek, kik nem hallják a mindennapi tapasztalás intó szavát, mely naponként kiált fülünkbe, s mely szerint: mint pusztán földmívelő ország többé meg nem élhetünk! **N. II.**

Ismertetés.

„Értesítvény a székesfejérvári városi népiskolákról az 1875 6-ik tanév végén.”

E czim alatt egy 44 nagy quadrat lapra terjedő tartalmas könyvecské került ki a napokban Számmier Imre ur nyomdájából s jutott kezemhez nekem is, és úgyhiszem mindenkinek a kiket az iskolaügy érdekel.

— Bah! Szakitá meg a vadász, csak akadtak talán köztük, a kik tudtak uszni, s szükségéből ki tudták volna magokat menteni.

Gontran feleletét gyűlölete elfojtá.

— A kocsis már kezdett sülyedni, folytató, s ekkor egy kis csónak tünt elő, rajta egy munkás, ki a Rhone közepén nagy erőmegfeszítéssel kormányozta azt. Háromszor volt azon a ponton, hogy elsülyed. A parton állók kiabáltak reá, hogy „ne menjen beljebb, igyekezzék a parthoz, halálra lesz!” De ő nem hallgatott rájuk, mind előbbre evezve a hintó felé, melyet végre el is ért bátorságának és ügyességének erejével.

— És szerencsével, — zárta be a katona.

— Kétség kívül, viszonzá Grugel, ki észrevette Gontran türelmetlen mozdulatát, de hiszen lehetetlen is, hogy a bátor embereket szerencse ne kísérje!

— Ez szép vonás, szakitá meg Athenais de Locherais kisasszony, s mely hasznót is hajthatott szerzőjének.

— Bocsánat asszonyom, mond Darvon, a munkás kétségkívül azt tartotta, hogy nemes tetteinknek legmértőbb jutalma saját magunkban van; mert mihelyest emberei meg voltak mentve, elhúzódott, a nélkül, hogy valamit akár elfogadni, akár hallani akart volna.

— Istenemre! Szép lett volna őt megfizetni! Ki kiáltott az altiszt.

— És nevé sem tudták meg? kérdé Lepré.

— Bocsánat neve Louis Duroc —

— Micsoda? Ön azt mondá, Louis?

Duroc!

(Vége következik.)

TÁRCZA.

Elhervadt....

Elhervadt, porladozó kis virág,
Sok ezernyi esőket lehelek rád!
Elmerengek száradt szirmodon,
Illatod nékem büvös mámorom.

Itt hervadj el szépen keblem fölött;
S mond annak, ki száradról letörtt:
Hogy nincs oly kínese a nagy világnak,
A melyért téged oda adnának!

Hogy te vagy a legdrágább ereklyém.
Hisz érzed azt szívemnek melegén:
— Hogy övé szívem, lelkelem életem;
Hogy őt mily forró hűvel szeretem!

Jean d'Or.

Egy gyorskocsi belseje.

— Souvestre Emil novellája. —

(Folytatás.)

A kérdezősködéseknek egész zápora hullott a fűszerkereskedés bizományosára, s ő mindent a mit csak tudott elbeszél, azután a szokáshoz hűen, hirtelen félbehagyta; megismervén az altisztet.

— Ah hiszen ez, az az uraság, kit A n t e b a n volt szerencsém látni.

— El vagyok ragadtatva a fölött, hogy önt ujjalag feltalálhattam. Így a mint ön engem lát, született barátja vagyok minden katonának. Magam is a katoná-

ságnál lennék, ha nem találtak volna egy olyat, a ki helyettesít.

Athenais kisasszony félbeszakította, tudtára adván, hogy Lepré igen nedves.

— Ettől az átkozott ködtől, ugymond, kendőjével törölgetve magáról a nedvességet.

— De ily esetben nem ülnek be a kocsiba, feléle de Locherais kisasszony elégedetlen arccal, midőn kezdi az ember észrevenni, hogy a köd beszáll, maradjon kívül.

— Hogy száradjon? kérdé Lepré nevetve. Szép köszönöm. — Elég volt abból annyi; azután meg kocsisom is be volt csipve, kevésbé mult, hogy a taligát a patakba nem gyepölzte!

— Ördögöt!

— Ez annyi lett volna mint folytatni a tegnapi gyorskocsi históriát. Kivéve mégis, ha nem találkozott volna egy-két derék ember, a ki bennünket kihalászszon, ez látható volt mindenk fölött. Három éve, hogy a nagy árvíz alkalmával egy munkás 5 embert mentett meg, kik egy kocsiban, — közel Guillotiérehez — az ártól elragadtattak.

Azt annyival jobban tudjuk, mond Grugel, mert rokonom épen ott lett legjobb barátjává neki.

— Valóban? Kérdé a vadász.

— S megszabadulását egyes egyedül ezen fiatal-embernek köszöni.

— Oh! Ezen esetnek minden részlete bámulatra méltó! Viszonzá Darvon hűvel. A megjedtt ló legsebesebb futással ragadta a kocsit, a tömeg a partról nézte, a nélkül, hogy segélyükre mert volna jönni az öt ember számára, kik a kocsiban voltak, remény sem maradt.

het. De legyen bárki, a ki e kis könyvecskét érdeklő végig nem lapozná, hanem tán közömbösen félre tenné, arról nyíltan azt kellene mondanom, hogy lelketlen ember azaz: társadalmunk élő halott tagja.

Engem a lélek arra is ösztönöz, hogy ezen rendkívüli szorgalommal és ügybuzgalommal, a legnagyobb részletességgel könyvnyű átnézhetőséggel összeállított könyvecskét, helyi lapjaink egyikének vagy másikának segédelmével leginkább kivonatosan a nagyobb és a vidéki olvasó közönséggel is megismertessem.

Minden lapja, minden betűje szívreható e könyvecskének: városunk szellemi tőkájével való közhasznú sáfárkodásról ad ebben számot az egész világ előtt városunk népiszkolai igazgatósága.

Beszámolás ez a legbecesebb kincsről a mi emberi kezekre bízott: a jövőndő nemzedék lelki kincséről, a haza reményeiről. Beszámol itt együttesen minden városi tanító egy egész évi működéséről; kik esz tendőn át, alig egy néhányaktól méltatva különös figyelemre, munkálkodnak reggeltől estig, a gőzös is kola négy falai közé szoritva, ugy az egyes családok mint az egész haza jobb jövőjén. Beszámolnak, hogy mivel és miként érdemlik meg esztendőnkint 4-600 fitra menő fizetésüket.

Beszámoltak volna ők különben nemesak ily uton módon a papíron, hanem még sokkal nagyobb örömmel szemtől szembe a nyilvános próbatétek alkalmával is minden egyes szülőnek: csak ne sajnálta volna ezek közül a nagy többség egy-egy óráját, a jó előre nyomtatásban közzé tett vizsgarend utasítása és meghívása szerint megjelenni a kijelölt helyen és időben, saját gyermekeiknek évi zárszámadásain.

De fájdalommal kell e részben nyilatkoznom a köznevelés ügy iránti meleg szeretetem indításából, hogy voltam jelen oly iskola évbezáráó vizsgáján is, ahol mindössze egyetlen egy szerény apa emlékezett meg róla, hogy neki növendék gyermeke és ennek ma számadás napja van és ahol nem volt jelen senki a szülők közül, a ki a gyermekekkel egy buzditó szót a tanítójukkal egy köszönő vagy elismerő kézzsoritást váltott volna.

Mi az oka ennek? Nem keresem. Csak azt mondom, hogy ez így nem jól van, mert mivel nemzet addig nem lehetünk, míg minden családapa s családanya legelső gondjának nem tekint a gyermekeinek lelki növekedését figyelemmel kíséni. Szülőknek a tanítókkal legbensőbb viszonyban s egyetértésben kell folyást lenniök, a kik ő helyett a nevelés és oktatás nehezebb részét magukra vállalták: hogyha igazán óhajtják gyermekeik viruló szerencsését és boldogságát.

Hogy mindazáltal városi iskolaügyünk, különösen azóta, a mióta közszégi jellegét vett fel, mind belterjűleg gyarapodott, ezt a legfelületesebb betekintéssel is észreveheti az avatott szem és értelem; s a törhetetlen ügybuzgalommal és szakértelemmel előre törekedő iskolaszéki elnök, Say Rudolf urnak igen sokat köszönhet e részben egy a jelen, mint az utókor.

A kéznél levő „értesítvény“ is azt bizonyítja, hogy szép fejlődésnek indult városi népiszkolaügyünk nem fél a nyilvánosságtól, sőt keresi a világosságot, hogy hiányosságai is szembetűnők és a jövőben orvosolhatók legyenek.

Lássuk hát az értesítvény kimutatásai alapján annak fény- és árnyoldalait.

Van városunknak a belváros részében I. egy 5 tanítóval bíró 5 osztályú fitanodája, hat tanteremben összesen 421 tanulóval (A VI-ik osztálybeli 131 tanuló t. i. két tanterembe osztva tanítotott).

II. Van ugyan itt a belvárosi negyedben egy 5 tanítóval bíró 6 osztályú leánytanoda, összesen 314 tanulóval. A VI-ik osztálybeli 17, és az V-ik osztálybeli 25 lányka t. i. együttesen egy tanteremben nyerte — szaktanítási alkalmazásával — oktatását.

III. Van továbbá 6 vegyes iskola a külvárosi részekben, u. m.:

- 1) A Palotakülvárosi, 3 tanteremmel, 4 éves tanfolyammal, összesen 290 tanulóval.
- 2) A vizivárosi, 3 tanteremmel, 4 éves tanfolyammal, összesen 225 tanulóval.
- 3) Öreg-utczai, 3 tanteremmel, 4 éves tanfolyammal, összesen 315 tanulóval.
- 4) Tóvárosi, 2 tanteremmel, 4 éves tanfolyammal, összesen 140 tanulóval.
- 5) Zámoly-utczai, 2 tanteremmel, 4 éves tanfolyammal, összesen 120 tanulóval.
- 6) Olaj-utczai 2 tanteremmel, 4 éves tanfolyammal, összesen 160 tanulóval.

A 26 tanteremben összesen 1996 tanuló tanítotott 26 tanító, 2 tanító és 8 hitoktató által, ide nem számítva az ágostai, helvét és görögkeleti egyházközségek hitoktatóit, a kiktől a jelen értesítvény nem tudni mért nem emlékezik; ámbár a maga helyén kiünteti, miszerint összesen 1679 rom. kath., 3 gör. keleti, 23 ágostai és 27 helvét hitvallású, végre 264 mozesvallású (összesen 317 nem kath.) gyermek látogatta a múlt tanév folytán a városi közszégi iskolát; és ámbár nyilvánvaló, hogy ezek is az illető lelkészektől kellő vallás oktatásban részesültek, s hogy ezek is ezért a városi házipénztárból 100-100 fruttal díjaztatnak.

Nemzetiségre nézve volt 1972 magyar, 23 német, 1 szerb tanuló. Érdemsorozatra nézve pedig 172 kitűnő, 310 jeles, 891 elsőrendű, vagyis kielégítő eredményvel végezte tanévét, 224 pedig másodrendű, azaz, elégtelen osztályzatot nyert.

Érdkes volna azt is tudni, hogy hány fi- és leány-

gyermek nem részesült semmi nemű oktatásban és kiknek hanyagsága, vagy minő más okok miatt? De erről ismét nem szól értesítünk. Meglehet, hogy akkor szomorubb képét mutatnák előttünk a csalhatatlan számok általában városi elemi iskoláinknak, mert így is elég szomorú az ha különösen a mulasztott tanórák roppant számát tekintjük és e mellett az időközben kimaradtak számát, 366, összeadjuk a 224 elégtelen osztályozatnak számával, így is közel egy harmad része az összes iskolás gyermekeknek nem részesül kellő oktatásban.

Még megdöbbenőbb lenne bizonyosan az arány, ha a 12 éven felüli tankötelesek számát hasonlíthatnók össze a tényleg iskolába jártakéval. Ugyanis:

IV. Az ipartanonczok tanodájának 1-3 osztályát, a belvárosi fitanoda helyiségében összesen 240 tanoncz látogatta, hetenkint 7 órában és pedig 130 helybeli és 110 vidéki.

V. Ismétlő iskolákat, hetenkint 7 órában a belvárosi leánytanodában 16, a többi külvárosi vegyes iskolákban pedig összesen 173 tanuló (hány fi? hány lány?) látogatta.

VI. Van a városnak 4 iskolája mellett torna-helyisége is, u. m.: bognár-utczai, tóvárosi, olaj-utczai és zámoly-utczai tanodáknál, melyekben összesen 610 fitanuló gyakoroltatott hetenkint 1-2 órában.

Valjon mikor, melyik tanév végén lesz oly szerencsés városi iskolaigazgatóságunk már azt is kimutatni, hogy hány leány-növendék gyakoroltatott, a nőknél némi tekintetben még fontosabbnak és szükségesebbnek látszó tornaszatban, mint a férfiakéknál? — Ez azonban, tudom, hogy az iskolai hatóságnak minden buzgalma mellett is még egy ideig jámbor óhajás fog maradni.

VII. Rajzoktatásban részesült a belvárosi fi- és leánytanodának IV, V. és VI-ik osztálybeli tanulói közül 159 fi és 96 nő hetenkint 2-2 órában.

VIII. A belvárosi leánytanodában a női kézi munkában is gyakoroltattak a leánykák naponként 1-1 órában, a mint ezt a leánytanodának egész terjedelmében közzétett leczkerendje előtűnteti.

Ugyancsak e leczkerendből látom azt is, hogy valamint a belvárosi fitanoda IV-ik, úgy itt az V-ik és VI-ik osztályban már a német nyelv is mint rendszer tanítást tanítást hetenkint 2-2 órában.

(Vége következik.)

Egy bírálat bírálata.

Oly tárgyról akarok most szólni, mely a nagy közönséget, miután inkább az elvont tudományok köreiben mozog kevésbé érdekli. Nem is szoltam volna a tárgyhöz, ha egyik fejtérvári lapban megjelent, a zirczisztercei főgymnasium ez évi értesítőjében közzétett vegytani értekezlet bírálata erre nem kényszerít, hol valami K. B. ismeretlen nagyság úti fel nagy tudományát s csupa feltűnési viszketegből hamis tanok világánál akarja a K. K. tanár által irt érdekes értekezést tönkretenni.

Attérek azonban tárgyamhoz s a K. B. által irt bírálat bírálatába bocsátkozom, mert magát az értekezést nem tartván czélomnak bírálati, tudván, hogy az illető tanár ur nem szorul az enyémre, ép oly kevéssé K. B. bírálatára, de miután ő elég kompetensnek tartotta magát böles bírálatra, én is az ő bírálata baklövésait veszem bonczkés alá.

A czikk elején mindjárt az első törvény nincs K. B. urnak inyére, mely így szól:

„I. A testek kétfélék, t. i. összetettek és egyszerűek. Összetettek, melyek különemű alkatrészekből állnak, a melyekre szét is bonthatók; egyszerűek azok, melyek egynemű részekből állnak, melyeket tehát ha szétbontunk is mindig ugyanazon nemű részeket nyerünk. Így a víz összetett test, mert áll hydrogen- és oxgyenből, mely részekre szét is bontható; míg a hydrogen és oxgyen egyszerű testek, mert ha szétbontatnak is, csak hydrogen, illetőleg oxgyen származik.“

Ha ez nem tetszik, nem elég azt mondani, hogy hamis, tessék más magyarázatot adni és kimutatni, hogy mért hamis. Roscoe szerint e törvény így szól:

„1) Összetett testek, vagy vegyületek, vagyis testek, melyeket két vagy több egymás között és az eredeti testtől is különemű alkatrészekre lehet bontani. 2) Egyszerű testek vagy elemek, melyek különemű alkatrészekre nem bonthatók el. Ily értelemben mondja Than, Nendtvich, Wartha, Say, Baló, Lengyel, stb. Nem összevágó e ez K. K. ur által idézettel, azon különbséggel, hogy könnyebb nyelvezettel s népiesebben van írva a legelső?.

Például H₂SO₄ kénsav áll könnyű, kén és élenyből, mely elemekre bontható is és készíthető. Ez esetben H, S, O egyszerű testek, elemek, külön külön egynemű alkatrészből állanak, mert H-ből nem vehetnek sem O-t, sem S-t, ép úgy áll a többire is; de ha ezek vegyülnek, adnak összetett testet, példánkánál maradván kénsavat, melynek logkisebb részét is véve eltérő O, S, H tulajonságitól azaz más testet képez, mely tehát különböző alkatrészből áll.

A cyanursavat (Cy₃H₃O₃) hozza fel ellen példának, igaz, ha melegítjük 3 tömecs cyanavra bomlik, azaz 3 $\frac{1}{2}$ O, de eltszett feledkezni, hogy maga a cyanav: cyan, könnyű és élenyből áll, tehát mint-hogy maga a cyanav összetett test, ennek magasabb

foku vegyének, mindenesetre összetett testnek kell lennie; hogy a cyanav összetett ezt reménylen K. B. nem akarja czáfolni, annyit feltételezek róla, hogy azt tudni fogja, ha ily értekezést bírálni akar.

A cyanursav egy többszörösen összetett test, ehez hasonló a márvány, melyet szénsavra CO₂ és CaO mészre bonthatni, mely utóbbiak ismét egyszerűbb alkatrészekre bonthatók.

Tovább menve K. B. nagy bölesen az értekezés eme két állítását támadta meg:

„A tömecs képzésére legalább két parány szükseges; s az egyszerű testeknél úgy találták, hogy a legtöbbnek tömecse valóban két parányból áll; az összetetteknel azonban gyakran sok parány képez egy tömecsét. A sósavtömecs 2 parányból, a víztömecs 3 parányból, a légsavé (választó-víz) 5 parányból, a kénsavé (vitriol) 7 parányból, a szőlőcukoré 24 parányból, a nádcukoré 45 parányból áll.“

„A tömecs és parányok közt még azon megkülönböztetést is tehetni, hogy a tömecs oly kis része a testnek, mely mint vegyület szabadon megállhat, a parány azonban szabadon nem állhat, hanem csak vegyületben lehet; nem lehet tehát szabad parányról, hanem csak tömecsről szó. — Azért vegyülés alkalmával a különböző testek tömecséi egyesítenek, melyek előbb parányokra bomlanak s azután helyezkednek egymás mellé.“

E két állítás igazságát kétségbe vonja, igen szép, az igaz, hogy a parányelmélet csak hypothesis, mely talán idővel egy jobb elmélet kiszorít, ha a tudomány előmenetelével új tények deríttetnek fel, melyekkel az elmélet ellenkezik. Igen lekötelezné a világot K. B. ha lángesze ujat fedezett fel. Than ugyanis így mondja:

„Parány valamely alkatrésznek azon legkisebb része mely vegyületben létezik, tehát szabadon nem állhat.“ Tömecsnek nevezük valamely alkatrésznek legkisebb mennyiségét, mely szabad állapotban létezhetik.

E szerint a parány szabad állapotban nem létezik mivel már tömecs.

Roscoe pedig így nyilatkozik: „Az anyag rendkívül apró részecskékből áll, melyek vegyület sem oszthatók és melyeket parányoknak nevezünk, és parányoknak annyiféle faja van, hány az elem. Az elemek egynemű parányok halmazából állnak, külön nemű parányok egymáshoz rakodása által a vegyület keletkezik. Ennélfogva valamely vegyületnek legkisebb részecskéje két vagy több különemű parányok csoportjából áll. E csoport vegyület igen, de mechanicalag nem osztható és tömecsnek hivatik.“

Say szerint: „Az elemeknek szabadon létezhető legkisebb mennyiségét tömecsnek nevezük.“

Ennélfogva parány valóban nem állhat magányosan, hanem több parány együtt, mert ha az elemek szabad állapotba jönnek, egymást lekötik és tömecsé képeznek, tehát a szabad állapotban levő legkisebb részei már nem parányok, hanem szintén mechanicalag osztható parány csoportok, azaz tömecs.

A parányok csak vegyületben létezhetnek, szabadon különválva nem ismeretesek.

A vegytömecs elmélete sem tetszik K. B. nek. Talán azt nem tetszik tudni, mely szerint, ha valamely elem más elemmel való vegyület szabadabb lesz, belőle rendszeren 2 parány vegyület az elemek azon legkisebb mennyiségévé, mely szabadon létezhetik. Az elemek tömecséi rendszeren két oly nagyok mint a parányok, azonban ismerünk elemeket, melyek tömecséi 4 szer akkora mint parányai; p. o. P. és As. Roscoe ezt mondja: „Ha a tömecsulyokat a paránysulyokkal elosztjuk, megkapjuk a parányok számát, melyek egy tömecsben foglaltnak.“ — A könnyű, halvány és a gázalaku eddig ismert elemek legnagyobb részének legnagyobb tömecséi két parányból állnak. A phosphor és arsen tömecsé 4 parányból áll.

Chlor tömecsulya = 71, paránysulya = 35,5, lesz $\frac{71}{35,5} = 2$.

Phosphor tömecsulya = 124, paránysulya = 31, lesz $\frac{124}{31} = 4$.

Arsen tömecsulya = 300, paránysulya = 75, lesz $\frac{300}{75} = 4$.

A Cl tömecsé tehát 2, P tömecs 4, As tömecs 4 parányból áll.

Mivel a Hg és Cd paránysulya és tömecsulya egyenlő Hg = 200 és Cd = 112 azért ezen főszabály ne lenne érvényesíthető, általánosítható, szép felfogás; tessék megjegyezni: ritka szabály kivétel nélkül; akkor eme szabály sem állana, mely szerint: „a parányok gázállapotban ugyanazon tért foglalják el.“ Itt is kivétel a P és As. Akkor azon szabály, mely szerint „a tömecs légalaku állapotban oly nagy tért foglalnak el mint 2 Hydrogenium parány“ szinte dugába dől, mert kivétel van Pl.

A víz tömecsulya H₂O = 18; a vízgőz sűrűsége = $\frac{18}{2} = 9$.

A sósav tömecsulya HCl = 36,5; gázának sűrűsége = $\frac{36,5}{2} = 18,25$.

Ammoniak tömecsulya NH₃ = 17; ammoniak sűrűsége = $\frac{17}{2} = 8,5$.

Tehát ezen számítások mind hamisak, miután a fentebbi szabály után vannak dolgozva. Mint vélekedik erről K. B. ur?

Ugyanczen categoriába tartozik ama tétel is, mely szerint „a paránysulyokat kifejezhetjük a térfogatsu-

lyokkal; ezen tétel valódiságát még senki kétségbe nem vonta.

Jön egy másik baklövés K. B. urnak, hogy a P ötértékű.

Vegyértéke az elemeknek nem mindig állandó, különböző behatások folytán az elemek vegyértéke is változik, e változás azonban általános szabály szerint történik, mely így hangzik: „Az alkatrészek vegyértéke páros számú hatványval változik.” Példákkal felvilágosítva: Sulfur rendszeren 2 vegyértékű, némely vegyeiben 4, sőt 6 vegyértékű is lehet. H_2S ; Structur képlet szerint $\begin{matrix} & H & \\ & | & \\ S & & \\ & | & \\ & H & \end{matrix}$ könnyeké, tehát két értékű. De: SO_2 ; $\begin{matrix} & O & \\ & || & \\ S & & \\ & || & \\ & O & \end{matrix}$ kénessav itt a S 4 értékű. Ismét: SO_3 ; szerkezeti képlet szerint: $\begin{matrix} & O & \\ & || & \\ S & & \\ & || & \\ & O & \end{matrix}$ Vizment kénessav ez esetben 6 értékű.

Vegyük a Carboniumot, mely rendszeren, talán K. B. ur nem akarja czáfolni, 4 értékű. Pl. CH_4 lesz:

$\begin{matrix} & H & \\ & | & \\ C & & \\ & | & \\ & H & \end{matrix}$ Methylkőeny. Lehet azonban kétértékű stb.

Ép így a phosphor, mely normal állapotban 3 vegyértékű, de lehet 5 is, mely a körülményektől függ. Ebből tehát nem következik, hogy a P 5 értékű mert oly jognál fogva a ként 4 vagy 6 értékűnek tekinthetjük.

Később így gáncsol: „Egészen rossz a telített és telítetlen vegyületek értelmezése; helytelen a gyöknek fogalma; de ezt már nem czáfolom.”

Sajnos! — bocsánat — okosan tette legalább itt nem árulta el ismerethányait.

Igen könnyű azt mondani, ez rossz, az nem jó, emez helytelen stb. azt okadatolni is kell s a jót pedig elhallgatni, mint K. B. tette nem szabad; különben ha valaki oly nagyon tudós, nem csak czáfolni kell, hanem a rosszat bírálva, helyette jobbat ajánlani.

Nem akarom a tisztelt olvasót tovább untatni ezen legkevésbé élvezetes száraz dolgokkal, csak a bírálatbólles czáfolatait akartam a tudomány világításával rendre utasítani s nem is mint védő lépek fel K. B. értekezése mellett, mely nem szorult arra, hanem csak megjegyzéseimet teszem miután a tudomány nem privilegiált tulajdonjog, hanem mindenki előtt tárva van, különösen ez esetben, miután ez mint K. B. ur helyesen czítálja a tudósokat (tehát K. B. ur ezen állása is hamis), nem önálló dolgozat, nem saját buvárlatai eredménye, csak összefoglalása a tudósok eddigi eredményeinek.

(Czítáltak közt vannak: Tristan, Venczel, Richter, Dalton, Davy, Berzelius, Pruston stb.)

Azt képzeli ugyanis K. B., hogy K. tanár urnak új teoriákat, elméleteket, kellett volna felállítani, hogy plagiumnak ne neveztesék értekezése, mint p. o. Priestley, ki az élelynt, Paracelsus, ki a kőenynt, és Dalton, ki a sokszoros arányok törvényét fedezte fel, ép így neki is egy korszakalkotó valamivel kellett volna előállni, habár K. B. ezt valóban tette, miután K. ur által jól, a tudomány legújabb színvonalán, más tudósok nyomán előadott tényeket rosszaknak, helyteleneknek nyilvánítja és saját badarságaival akarja tán alapját vetni egy új rendszernek.

Tanulja meg K. B. ur „hallgatni a arany,” „beszélni ezüst.”

Tanuljon ön még sokat, míg ily értekezések bírálatába akar bocsátkozni, mert az említett bírálatával csak saját kevés ismeretét árulja el.

Ehrlich Vilmos.

Nyilatkozat.

Tekintetes szerkesztő ur! Bocsásson meg, hogy becses lapját igénybe veszem, de ígérem, hogy ez ügyben utoljára.

Jóakaróimtól értesülök, hogy rágalmozok rólam azon hírt terjesztik, mintha azért vettem volna vissza a főreált. igazgatóságért beadott folyamodványomat, mert nem bírtam a kellő minősítéssel. A ki okmányaimat látta, és ezt állítja, vagy rossz akarattal viseltetik irányomban, vagy semmit nem ért a dologhoz.

Legelőször előrebocsátom, hogy a mérnöki oklevél miniszteri rendelet értelmében a műegyetemi szaktanárság legelső kelléke, s így főreáltanodánál is — mely a műegyetem elkészítő iskolája — mindenesetre számításba veendő. De eltekintve mérnöki oklevelemtől is, tanári oklevelem teljesen elég, sőt több az elégnél főreáltanodai tanári működésére. — Ha rágalmozim az azon időbeli vizsgaszabályzatról (melyet bárkinek nyomtatásban megmutathatok), midőn én tanári vizsgálatot tettem, csak hallottak volna is, tudnák, hogy minden főtantárgyhoz kell melléktárgyat választani, a főtantárgyból főreáltanodai, a melléktárgyból alreáltanodai képesítést nyervén. Ezen szabály alól azonban kivételt képez két tantárgy: az ábrázoló mértan és szabadkézi rajz, mely tárgyak mindegyikéből való képesítés melléktárgy nélkül is elég arra, hogy valaki mint rendes főreáltanodai tanár fungálhasson. Ha bárkinek tetszik, szolgálhatok nevekkkel is állításom igazolására. — De én még a szabályzat ezen kedvezményével sem éltem, tanári oklevelem tanúsága szerint a szabadkézi rajzból mint fő, az ábrázoló mértanból pedig mint melléktantárgyból kérvén és nyervén ké-

pesítést. Jó uraim kiknek csak ismételve ajánlhatom a „sutor ne ultra crepidam“ közmondásnak minél gyakrabban való emlékezetbe hozását, nem az önök által kigondolt okból vettem én vissza folyamodványomat, hanem azért, mert tapasztaltam, hogy a Székesfejérvártól mai napság fenálló viszonyok között az igazgatói állomáson önértetes és magalában járó ember nem existálhat, és mert az igazgatói állomásra — melynél jelenleg anyagilag jobban jövedelmező, szellemileg szebb cselekvési kört nyújtó állomást foglalkoztatnak el, s melyet csakis családi körülményeimmél fogva kérttem — épen nem szorultam rá annyira, hogy ez állomásért rosszakaróim folytonos áskálódásainak tegyem ki magamat.

Ennyivel tartoztam jóakaróim, az igazság- és magamnak.

Székesfejérvár, július 20. 1876.

Kathy József.

Apróságok.

* A rigorosumnál. Tanár: Tessék megmondani, hányféle pecsétje van a kir. curiának.

Rigolosáló: Kétféle, egy nagyobb és egy kisebb; az elsőhöz tartoznak a spanyolvasz és ostya, az utóbbihoz pedig a tonta, csizir, zsir és piszok, a melyek foltoknak is nevezetnek.

Az ipse „keresztüljött.”

* A fővárosból különféle speciálitást importálnak hozzánk. A trafikokban két hét óta „Lámpást” árulnak; de nem ám petroleum, vagy moderateur, avagy olyan szerényen pislogó konyhabeli lámpát, hanem lapot, melynek czíme „Lámpás,” s melynek hivatása lenne szellemi téren világosságot terjeszteni; e helyett azonban tévesztett irányánál fogva butit és a hírlapi méltóságot sülleszt. Sajnáljuk, hogy épen a fővárosból kerülnek a provinciába ilyen szörnyek, melyek „Lámpás” helyett inkább „patkány méreg” czímet érdemelnének.

A fővárosi sajtó egyik félszeg kinövéséről lévén szó, el nem mulaszthatjuk, hogy egypár megjegyzést ne tegyünk egy ottani óriási lapra, melynek clete nyularknyi rövid volt, s mely szives volt bennünket annak idején vidéki kis lapnak titulálni. — Szívesen vagyunk inkább kis lap, de hosszú életű, mint oly óriás mint ama fővárosi lap, mely születésétől fogva a sárgaságba szenvedett, s egészségi állapotáról oly rosszul volt tájékozva, hogy még testamentomot sem csinálhatott, mert hirtelen elpatkolt. Azt is mondják, hogy halálát véletlen baleset okozta épületének fundamentoma, s először a szobor dült ki és úgy omlott össze az épület, melyet clericális körökben „Tájékozó” néven ismertek.

Hirek.

— **Meghívás.** A helybeli „Vörösmarty-kör” választmányja f. évi július hó 26-án ülést tart, melyre a kör t. választmányi tagjai tisztelettel meghívhatnak az igazgatóság által.

— **Az ösrégészeti congressus ügyében dr. Romer Flóris** kitűnő hazai régészünk a „Hon” hasábjain felhívást tett közze, melyben szomoruan említi fel, hogy hazánkban még mindig nem oly foku az érdekltség ez ügy iránt, mint a milyennek lenni kellene. A mi egyletünknek is mozogni kellene már, mert bizony megesik a csufság rajtunk, hogy mire készen leszünk a congressusnak már vége lesz. Mielőbb egy bizottság volna kinevezendő, mely a megye ösrégészeti mappáját elkészíti és a kiállításra tárgyakat gyűjt és küld fel. Azonkívül az egyletnek képviseltem is kell magát a congressuson. A választmányi ülés mielőbbi összehívása tehát égető szükség.

— **Harczteri tudósításunk** mai számunkból helyszüke miatt maradt ki.

— **Tanügyi.** A székesfejérvári irgalmas-nővérek felsőbb nevelőintézetében f. hó 15-én Pauer János püspök, Kolozsváry Miklós kir. tanfelügyelő, Pribék Antal iskolaszéki tag jelenlétében tartott meg a zárvizsgálat a legszebb vendégserg általános melegegésére. A fiatal honleányok kimerítő, világos feleletei egészen meglepték a hallgatókat, s a sokoldalú ismeret, melyet a vizsgálatokon tapasztalni alkalmunk volt — csak a vezető tanerők jelességéről és lelkiismeretes gondjairól tett tanúságot, kiknek fényes jutalmuk volt a közönség melegegésére és dicséretre. Hátra van még, hogy délutáni zeneprobáról tegyünk említést, mely a szósoros értelmében fényesen sikerült. A változatos műsor és szabatos játékok egyaránt leköték a hallgatóságot; még arról sem szabad megfeledkeznünk, mire ezen intézetben oly kiváló gond fordítottak, a kézimunkáról, — örömmel tapasztaltuk a jó irányt, mikép itt is inkább a hasznos és tartós lépett előtérbe, a hű és nagyidőt rabló luxus czikkek helyett. — Ugy hisszük, sok szülő érzelmének adunk kifejezést, midőn a ftdő. zárda főnöknőjének, ki ezen jeles intézetet oly kiváló műgonddal és szakavatott tapintattal vezeti, — a sajtó útján is elismerést nyilvánítunk.

— **Sárbogárdon** e hó 16-án rendezett műkedvelői színi előadás sikerült volt, a közönség szép számmal

jelent meg s a szereplő személyzet is szép igyekezettel felelt meg feladatának. A tisztajövedelem 40 frt, mely az ottani rom. kath. iskola czéljaira fog fordítatni s e végett Varasdy Lajos II od tanfelügyelőnek át is adatott.

— **Földrengés Bécsben.** E hó 17-én délután két óra körül Bécsben erős földrengést éreztek, a mozgás iránya horizontális volt s nyugotról kelet felé ment. Az első erős lökést két könnyebb rázkódás követte. A szobákban az első lökés folytán a butorok s az ablakok megreszkettek. A falakon itt-ott pár repedés is mutatkozott. Az ég tiszta, s levegő nyugodt, s meleg volt. Az emberek az utcán ijedten állottak meg, midőn a rengést megérezték. A tőzsdén nagy volt a rémület, midőn a falak recsegni kezdtek s a házakból por verődött fel. Első pillanatban azt hitték, hogy a földszinti gőzgépek egyik kazánja felrobbant. Az emberek mind kifutottak a teremből s százával menekültek az utcára, ki ajtón, ki ablakon. A földrengést Sopronban, Pozsonyban, St. Pöltenben, Melkben, Prágában és Grácban is érezték.

— **Meghívás.** A székesfejérvári színházi részvénytársulat rendszeres évi közgyűlését folyó évi július hó 30-án d. e. 10 órakor a városláza nagytermében fogja megtartani; miről a t. részvényesek azon figyelemzetéssel értesítettek, hogy igazolványi jegyeiket a közgyűlést megelőző 3 nap alatt, — mindenkor délelőtti 10—12 óráig — a Vörösmarti körben jelenlevő bizottságtól el ne mulasszák. — A közgyűlés tárgyai Évi jelentés a lefolyt üzletév eredményéről. — A zárszámadás megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése fölötti határozathozatal; illetőleg a mérleg jóváhagyása és a választmány fölmentése. — A költségvetési terv előterjesztése és jóváhagyása. — Az alapszabályok módosítása; illetőleg a beterveztett alapszabálytervezet elfogadása. — Az elnök, igazgatóság és felügyelő bizottság megválasztása. Kelt Sz. Fejérvártól, 1876. július 15-én. *A sz.-fejérvári színházi részvénytársulat elnöksége.*

— **A bodajki fürdőt** szépen látogatják, mint értesítve vagyunk a vendégek száma ez idő szerint a 80 at meghaladja, különben az élet itt új s igen sikerült mulatság volt e hó 16-án.

— **Időjárásunk** megváltozott a multheti meleg napokat e hó 19-én eső váltotta fel, 20-án pedig hideg szeles idő volt. A fürdőhelyekre a szeszélyes hideg időjárás nem kedvező.

— **Harczter a korosmában.** A jelenlegi háborus világban érdekes hallgatni a korosmai stratégiát. Például Sanyi bátyánk így magyarázza meg a körülülőknek a keleti harcztér: Lássák uraim, ez a sőtörtő itt Nis török vár. — Itt lejjebb ez a fél zsemlye, ez Cserna jeff hadserege. Itt balra R. urnak a tubák pikzise van ott a Drina hadsereg és itt jobbra, a hol a szifon áll, ott van Zajcsár, mely a Timók hadtest által schakkban tartatik. Ha már most ez a szalezstangli itt, akarom mondani Mukhtar basa hadteste a sőtörtő ellen előre nyomul és a szifont érinti, a tubákos-pikzist pedig oldalt megtámadja, akkor az én két decziliteremnek az állása tarthatlaná válik, mert akkor innen a kenyérszárától, mely a fopizskáló tartóig flankéba lövetik, segítség nem érkezik. — Tehát! már most láthatják uraim, hogy áll a csatatér, de kérlek Józsi, add csak ide a peneczilusodat. Tessék! Ferkó, te meg add ide a szivartartódat. Tessék! No hát nézzék az urak: ez a szivartartó Novi-Bazár, most ez a peneczilus egész tartalékával neki megy és beleesik ebbe a gulyáslebe (Huh)! Nem tesz semmit! Ez által kényszerítve van az ellenség a fél zsemlye felé retirálni, és a tubákos-pikzist arra kényszeríti, hogy feladja magát, sőt czáltal megmenti a szifont a sonkacsont megtámadásától. E közben a szalezstangli győzedelmes diadallal előrenyomul a paprikatartó felé s hatheti fegyverszünet eszközöltetik. A ki ezt be nem látja, az nagy számár!

— **Borvásár.** Budapesti borvásáron Fejérmegyéből legújában nagymennyiségű borokat jelentettek be. Ez Thurmayer István értelmes borkereskedőnek az érdeme, a ki a mustrákat összeírta s a moóri bírónál most megtudható, hogy kinek mennyi bora van eladó, a mit igen ajánlatos volna másutt is utanozni. A bejelentett fejérmegyeyi borok ezek: b. Luzsenszky moóri fehér borai 400 akó á 7 1/2 frt. Gróf Festetich, moóri fehér 300 akó á 8 frt. Frey István moóri bíró 800 akó 1875-iki fehér bora á 9 frt. Buder József jegyző, moóri fehér borai 500 akó á 9 frt. Wiesner István, moóri fehér 600 akó á 8 1/2 frt. Arnold Ervin, moóri fehér 500 akó á 10 frt. Steiner Ferencz 1200 akó moóri fehér 1875-iki á 8 1/2 frt. Czerman Jakab moóri fehér 700 akó á 7 1/2 frt. és Thurmayer István 60 akó moóri fehér bora á 7 1/2 frt. — Mind e borok tisztán kezeivék s a legjobbak közé tartoznak.

— **Jatekonyczelu sorsjáték huzásának elhalasztása.** A magyar tisztí árva javára rendezett sorsjátéknak f. é. július hó 3-ára tervezett huzása a penz-ügyminiszterium engedélye folytán csak f. é. november 3-án fog megtartatni.

— **A ki más földön ültet, másnak ültet.** Ezt azonban nem így értelmezte egy tóvárosi földműves, kit a napokban a csösz nyakon csipett, midőn két fát a sőtörtő kivágott és haza akarta szállítani. A földműves tiltakozott befogatása ellen, mert — ugymond — azt a két fát ő ültette még gyermekkorában. Mentségo mitsem használt, mert megbüntették szépen.

— „Curial Értesítő” cím alatt egy igen hasznos napi lap indult meg, mely a királyi ítélő tábla, a semmisítőszék és a legfőbb ítélőszék előtt letárgyalt ügyek mikénti elintézéséről hoz tudósítást. Ügyvédeknek igen czél szerinti vállalat, mert a felsőbb törvény szék előtt folyó ügyek mikénti elintézéséről az elintézés után 2-3 napra már értesítést nyerne. Szerkesztő: Kun László budapesti ügyvéd, lakása Pesten Erzsébet tér 13. sz.

— A tisztviselők fizetése lefoglalását illetve az új törvény már megjelent, s ez a XXI ik törvény-cikk, mely szerint a fizetés csak 600 frt foglaltat le; a törvény még mult hóban életbe lépett. Jövőre majd részletesebben ismertetjük.

— A m. kir. belügyminiszterium közelebb kelt rendeletével már rendelkezik azon előintézkedések iránt, melyek a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. törvénynek pontos végrehajtása céljából még annak életbe lépése előtt okvetlenül szükségesek; így az egészségügyi bizottságok felállítása, járóorvosok alkalmazása, községi orvosi állomások megállapítása s községi körök alakítása, szülésznek alkalmazása iránt olyképen: hogy az értelmében megkivántató közegek legfeljebb f. év végéig alkalmazva legyenek és működésüket megkezdjék.

— Az ezüstérték csökkenése az utóbbi napokban kissé szűntet, mindazáltal az ezüst ára Londonban olyformán áll, hogy az osztrák papírpénznek már agiója van az ezüsttel szemben.

— Földünk vasuti hálózata. 1875. év végén az egész földön 294,112 kilométernyi vasut volt forgalomban. A vasutvonalok hossza 1860 ban csak 106,000 kilométert, tett ki, az utolsó 15 évben tehát a vasutak hossza majd nem megháromszoroztatott.

— Konstantinápolyban jelenleg 75 hirlap jelenik meg. Török nyelven 16, arab 1, persa 1, német 1, angol 4, görög 12, örmény 13, bolgár 4, spanyol 2, olasz 1, francia 20.

— Baleset. Moharos Sándor berkocsis lovai csütörtökön éjjel megbokrosodtak, midőn Moharos a kocsiról leugrott és az egyik lábát kitörte.

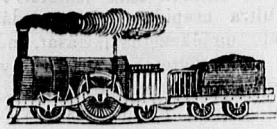
— Furosa kedvtöltés. Egy uri ember a napokban késő éjjel botorkált hazatéle a kocsmából; egy kissé felonthatott a garatra, mert nem talált magának más szórakozást, mint azt, hogy kővel bedobáta a légszeszlamákat. A czirkáló rendőrség figyelmes lett a gyakori üveg csörömpölésre és az üveges mesterek buzgó pártolóját tetten érte. — Másnap jelentés tettezt ez iránt és a dobáló ur furosa kedvtöltését aligha nem drágán fogja megfizetni.

— Enyvesközű asztaloslegény. Egy asztaloslegény megúván a gyalulás, furás és fűrészelés mesterségét, eiment a nagy világba szerencsét próbálni. A sors szerénye Kálozra vetette, hol egy ezüst órá és lánczot tolvajolt el, onnét Höresögrre vándorolt, itt egy revolver vándorolt a zsebébe; Höresögről Fejérvárra jött, itt is siker koronázta törekvését a menyiben 3 arany gyűrű, óralánáz, több ezüstpénz lett ragadós kezének áldozata. Az ípsztét azonban nyakon csípték, midőn egy újabb tolvajlást követett el, így került aztán a rendőrség hálójá közé, onnét pedig a fenytő törvény székhez.

— Ez is modern eszmék s a haladás következménye. A fényképiró így szól egy magát lefényképeztetni akaró nőhöz: Allva, vagy ilve kívánja magát levetetni? Szobaleány: Egy széken ilve s egy könyv legyen a kezemben, melyből hangosan olvasok!

— Pikanteria. „Komámasszony menjünk el a színházba, mert ma jó darabot fognak ám adni,” szó lita meg egy külvárosi nő komámasszonyát „Elmegyek biz édes komámasszony — felelt az — de a színlapon olvastam, hogy falun történik, oda pedig kineve megyek.”

□ Rövid hírek. A magyar orvosok és természet tudósok nagygyűlése augusztus 22 től 28 ig lesz Marmaros szigeten — Türr István tábornok elnöklete alatt egy magyar bazár vállalat van tervben, mely a hazai ipar mindennemű termékeinek központi kiállításai és árulhelye lenne Budapesten. — A m. szigeti izr. imaházban a mult szombaton az isteni tisztelet ideje alatt oly botrányos jelenet támadt, hogy a városi hajduknak kellett közbelépni s a dulakodás csak a hatóság beavatkozása után ért véget — A poprádi dalárda esküdtzék elé bocsátotta perét Kinszky Jonathán ellen, ki egy hirlapi cikkben azzal vádolta a dalkör tagjait, hogy mindig isznak. Az esküdtzék a tanuk kihallgatása után felmenté a vádlottat. No ezek megjárták! — Széll Farkas, ki szenvedélyes régi ségyűjtő, 1526 drb. bron- s kőkorszakbeli régiséget küldött be Kun-Szent-Márton vidékről az ősrégészeti congressus kiállítására. — A Dugonits-szobor leleplezése alkalmából, mely augusztus 19 én leend, Szász Károly fog díszkölteményt készíteni. — Deák Ferenczről Nedeczky István emlékiratokat fog kiadni. Sok érdekességet s új fog bizonyosan Deák életére vonatkozólag tartalmazni. — A rendőrség a fővárosban 112 egyént tartóztatott le a napokban. Szép szám! — A honfoglalás ezredéves jubileumára Pálffy Hugó egy nagyszerű szökőkút felállítását tervezi, melyen nagyobb szoborcsoportozatok a magyar történelem kor szakait ábrázolnák. Félmillióba kerülne létesítése.

Vasuti menetrend.

Budara reggel 4 ó. 15 p. dében 12 ó. 5 p. este 6 ó. 36 p. Budaról reggel 7 ó. 10 p. d. e. 11 ó. este 9 ó. 35 p.
Kaniszara reggel 9 ó. 29 p. d. u. 2 ó. 33 p. éjjel 11 ó. 6 p.
Kaniszaról reggel 6 ó. 25 p. d. u. 2 ó. 6 p. éjjel 11 ó. 30 p.
Ujszönybe reggel 10 ó. 18 p. éjjel 12 ó. 23 p. Ujszönyből d. u. 2 ó. 33 p. éjjel 11 ó. 37 p.
Veszpremben reggel 9 ó. 9 p. éjjel 11 ó. 42 p. Veszpremből d. u. 4 ó. 21 p.

Gabona-ár július 22-én.

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	9	80	9	40	9	20
Kétszeres	8	90	8	70	8	50
Rózs	8	40	8	30	8	20
Árpa	3	95	6	85	6	80
Zab	9	80	9	70	9	60
Kukoricza	5	80	5	70	5	60

Felölös szerkesztő: Hattyuffy Dezső

Hirdetések.

Egy algymnasium vagy alreált

végzett jó erkölcsű fiatalember, ki magyar- s németnyelvben kellő jártassággal bir alulirt könykereskedésében tanulóul előnyös feltételek mellett felvétetik.

Klökner Péter,
könyvtáros.

Egy 3 lóerejű cséplőgép eladó.

Értekezhetni:

Szolgaegyházán S. J. czim alatt.

SZÖLŐ-ELADÁS.

Az inota-baglyasi heggyben egy jó karban és helyen fekvő körül-belül két hold nagyságu

SZÖLŐ

egy ehhez tartozó présház, pince és egyéb eszközök, valamint ugyanott 1 szoba, konyha és 2 lóra való istállóból különálló épület a szürettel együtt szabad kézből eladó.

Bővebb tudósítást adnak: Finkas Lówi ur V.-Palotán, valamint Finkas Zsigmond ur Székesfejérvárott.

A ráczalmási közbirtokosság részéről az összes italméresi regale szeptember 3-án nyilvános árverés útján három évre haszonbérbe

fog kiadatni, bérlet kezdete 1877 ik év január 1-je.

Feltételek alulirt gondnoknál Ráczalmáson megtudhatók.

Lehoczky Dániel.

Árverési hirdetmény.

Megyei Vádl. kir. illet. Pusztá Zámoron Lusztigh Ignác haszonbérnök esodtomegehez lefoglalt tavaszi vetések részben esomókban, a le nem aratott pedig holdanként a helyszínen

e folyó hó 29. és 30-án délután 3 órakor

árvereztetnek — A venni kívánó a becsárnak 10-ed részét az árveréskor előre tartozik lefizetni.

Kelt Székesfejérvárott, július 16-án 1876.

Pátrovics Ferencz,
kirendelt gondnok.

Főnyeremény 375,000 német állami márk.
Uj Szerencse ajánlat!
A nyereményekért felelős AZ ÁLLAM, legközelebbi húzás aug. 2. 3.

Meghívás a Hamburg város által rendezett sorsjátékra mely alkalommal 7 millió és 770,000 állami márk fog biztos nyereményekül kisorsoltatni.

A nyeremények e felette előnyös pénz-sorsolásnál, melyre csak 81,500 sorsjegy adatik ki, a következők: Egy nyeremény 375,000 állami márk. 250,000; 125,000; 80,000; 60,000; 50,000; 40,000; 36,000; 4-szor. 30,000; és 25,000; 5-ször 20,000; 24-szer 15,000; 12,000, és 10,000; 26-szor 6000; 56-szor 4000 3000 206-szor 2500, 2400, és 2000; 415-ször 1500 és 1200; 1356-szor 500, 300 és 250; 27,463-szor 200, 150, 138, 124, és 120; 13,839-szer 94, 75, 67, 50, 40 és 20 mk. melyek néhány hó alatt 6 sorozatban bizonyosan kibuztatnak.

Az első nyeremény-húzás hivatalosan ez év augusztus 2-ik 3-ikára lett kitzüve, ehhez sorsjegy kapható és pedig: 1 egész eredeti sorsjegy csak 10 frt. — kr. 1 fél " " " 5 frt. — kr. 1 negyed " " " 2 frt. 50 kr.

és ezen az államtól biztosított sorsjegyek (nem a betiltott igényvények) a pénzek bérmentes beküldése vagy utalványozása után általunk a legtovább helyre is csoközölhetnek. — Mindenki, ki nálam ezen sorsjegyekből vesz, kap egy játéktérmet ingyen épen úgy a rendes hivatalos húzási lajstromok is kéretlenül elküldetnek. A nyeremények kiizetése és azok szétküldése általam pontosan s titoktartás mellett csoközölhetnek. A rendeléseket a pénzzel vagy ajánlott levélben vagy pedig posta utalvánnyal legczélsebb küldeni.

Azért bizalommal forduljanak megrendeléseikkel idősb Heckscher Sámuel bank- és váltó-üzletéhez Hamburgban.

Árverési hirdetmény.

A székesfejérvári e. f. kir. telektörvényszéknek 12519/75. sz. a. kelt végzése alapján közhírre tétetik, miszerint a sz. fejérvári takarékpénztár felperesnek Langmár János alperes elleni 135 frt. tőke s járuléka erejéig követelése tárgyában lefoglalt és a sz. fejérvári 2947. sz. tkjkyben A. +. 1 sor 601. (IX.) hrsz. a. 500 frtra becsült ingatlanságra végrehajtás útján leendő elárverezése elrendeltek s ennek foganatosítására 1-ső határidőül 1876 ik évi augusztus hó 17-én szükség esetében 11-ik határidőül 1876. évi szeptember hó 18 ik napjának mindenkor d. e. 10 órája a megyeház 2-ik emeletén azon kijelentéssel tüzetik ki, hogy a 11 ik árverésen a fekvőség becsáron alul 10% bánatpénképeni letétele mellett el fog adatni.

Az árverésnek több feltételei a kiküldött kir. tszéki végrehajtó Tuboly István urnál megtekinthetők.

Egyszer-mind pedig azon jelzátogós hitelezők, kik nem ezen tkvi hatóság székhelyén vagy közelében laknak, felszólítanak, hogy a vetelár felosztása alkalmával leendő képviselteküket végett e hatóság székhelyén megbizottat rendeljenek, s azok nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben a hivatalból kinevezett gondnok által fognak képviselteni.

Végre a prdt. 433. és 466. §§. ahoz képest felhivatnak mindazok, kik a fentebbi irt javak iránt tulajdoni vagy elsőbbségi jogukat érvényesíthetni vélik, igénykeresetüket a hirdetmény közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt ezen tkvi hatóságnál nyujtsák be, különben azok a végrehajtási árverés foganatosítását nem gátolván, igénylők egyedül a vetelár feleslegére fognak utasittatni.

Kelt a székesfejérvári kir. törvényszéknek 1876. évi február hó 28 án tartott tkvi üléséből.

Danitz Béla,
királyi tszéki elnök.